

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลการวิจัย รวมข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหาร และครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2532
จำนวน 14 107 คน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนได้ดังนี้

1.1 จำนวนประชากรจากโรงเรียนขนาดเล็กมาก ผู้บริหาร 21 คน
ครู 124 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน

1.2 จำนวนประชากรจากโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร 120 คน
ครู 904 คน รวมทั้งสิ้น 1024 คน

1.3 จำนวนประชากรจากโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหาร 432 คน
ครู 4390 คน รวมทั้งสิ้น 4822 คน

1.4 จำนวนประชากรจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหาร 201 คน
ครู 4367 คน รวมทั้งสิ้น 4568 คน

1.5 จำนวนประชากรจากโรงเรียนขนาดใหญ่มาก ผู้บริหาร 69 คน
ครู 3479 คน รวมทั้งสิ้น 3548 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คำนวณได้จากประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) ได้จำนวนตัวอย่างประชากร ทั้งสิ้น 659 คน จำนวนตามขนาดโรงเรียนได้ดังนี้

2.1 ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ผู้บริหาร 7 คน
ครู 5 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

2.2 ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร 39 คน
ครู 26 คน รวมทั้งสิ้น 65 คน

2.3 ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหาร 139 คน
ครู 127 คน รวมทั้งสิ้น 266 คน

2.4 ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหาร 64 คน
ครู 128 คน รวมทั้งสิ้น 192 คน

2.5 ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก ผู้บริหาร 22 คน
ครู 102 คน รวมทั้งสิ้น 124 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบ
สำรวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครู
ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นในส่วนของแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด
เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิด ในการวิจัยว่าควรมีประเด็นสำคัญอย่างไรบ้าง
เพื่อนำมาสร้างข้อกระทงคำถาม ในแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจ ของผู้บริหารและครู
ในขั้นต่อไป ส่วนแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ เป็นลักษณะตรวจสอบ (checklist)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานวิชาการภายใน โรงเรียนของผู้บริหารและครู มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (multiple choice)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสำรวจทั้งในส่วนของผู้เชี่ยวชาญและแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจ ของผู้บริหารและครู ด้วยตนเอง ส่วนการเก็บส่งคืนในบางส่วน ผู้วิจัยไปเก็บด้วยตนเอง และบางส่วนใช้บริการทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้สอดซองเปล่าพร้อมแสตมป์ และประสานงาน กับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้เก็บ รวบรวมแล้วส่งคืนให้ผู้วิจัย ได้แบบสำรวจคืนมาทั้งหมด 640 ฉบับ เป็นฉบับที่ไม่สมบูรณ์ 12 ฉบับ เหลือฉบับที่สมบูรณ์เพียง 628 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.30 ของแบบสำรวจที่ส่งไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS หาค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครู

สรุปผลการวิจัย

1. สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสำรวจ ปรากฏว่า

ผู้ตอบแบบสำรวจที่เป็นผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุ อยู่ในช่วง 41-50 ปี มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ได้ดังนี้ ผู้บริหารในโรงเรียน ขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ด้านอายุ ผู้บริหารในโรงเรียน ขนาดเล็กมาก และขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ในโรงเรียนขนาดกลาง

ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มาก ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ด้านอายุราชการ ผู้บริหาร
 ในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี ในโรงเรียน
 ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มาก ส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ด้านวุฒิ
 การศึกษา ผู้บริหารในแต่ละขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี
 เกือบทั้งสิ้น

ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง
 31-40 ปี มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี และเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเช่นกัน
 เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ได้ดังนี้ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดกลาง
 ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มาก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ยกเว้นในโรงเรียน
 ขนาดเล็ก เป็นเพศหญิง และเพศชายอย่างละเท่ากัน ด้านอายุในแต่ละขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่มี
 อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ยกเว้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง
 31-40 ปี และ 21-30 ปี อย่างละเท่ากัน อายุราชการ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก
 ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มาก ส่วนใหญ่มีอายุราชการ 11-15 ปี ในโรงเรียนขนาดเล็กมาก
 ส่วนใหญ่มีอายุ 6-10 ปี และ 16-20 ปี อย่างละเท่ากัน ในขนาดใหญ่มาก ส่วนใหญ่มีอายุ
 ราชการ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ด้านวุฒิการศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก เป็นผู้
 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด ส่วนในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มาก
 ส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหาร และครู ปรากฏว่า

ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความ
 เข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในแต่ละ
 ขนาดโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก
 ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียนต่างมีความรู้
 ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

ในด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในแต่ละขนาด มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านวัสดุหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ในแต่ละขนาดโรงเรียน ต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ยกเว้นในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ส่วนครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

ในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในทุกขนาดโรงเรียนต่างก็มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย นอกนั้น ต่างมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ในด้านห้องสมุด ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในแต่ละขนาดโรงเรียนต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผู้บริหาร เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่าในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นต่างมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ในด้านการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่มาก ต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนในขนาดเล็กมาก ขนาดใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผู้บริหาร แต่เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มาก ต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก นอกนั้นต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น

ในด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในทุกขนาดโรงเรียนต่างมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียน ต่างมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผู้บริหาร

เมื่อพิจารณารวมในทุก ๆ ด้าน ปรากฏว่าทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียน ต่างที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น

3. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

ปรากฏว่า

ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียน ต่างมีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผู้บริหาร แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง โครงสร้างของหลักสูตร นอกนั้นส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องโครงสร้างของหลักสูตร นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผู้บริหาร ยกเว้นในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

ในด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในทุกขนาดโรงเรียน ต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องกิจกรรมการสอน และอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องการสอนซ่อมเสริม การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน ถ้าพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องกิจกรรมการสอน เช่นกัน ยกเว้นในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

นอกรั้วนั้นมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องกิจกรรมการสอน เช่นเดียวกับผู้บริหาร

ในด้านวัสดุหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่าผู้บริหารในทุกขนาดโรงเรียนต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่ต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นก็มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทั้งสิ้น ถ้าพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การจัดเก็บ บำรุง รักษาและซ่อมแซม อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่อง การคัดเลือกใช้วัสดุหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดบริการใช้วัสดุหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูในทุกขนาดโรงเรียนต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่อง การคัดเลือกใช้วัสดุและเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดบริการการใช้วัสดุหลักสูตร เช่นกัน

ในการส่งเสริมการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นก็อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียน ต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่อง การพิจารณาเลือกกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ต่างมีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ยกเว้นครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

ในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนปรากฏว่า ผู้บริหารในทุกระดับขนาดโรงเรียนต่างมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ ต่างมีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องหลักการ เกณฑ์ และวิธีการวัดผลที่ถูกต้อง การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ยกเว้นครูผู้สอน มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมากในเรื่อง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมากและขนาดใหญ่มาก มีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับมากในเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก และขนาดใหญ่มาก มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง

ในด้านห้องสมุด ผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในทุกขนาดโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผู้บริหาร และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่าผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ต่างมีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการสำรวจความต้องการเพื่อจัดเตรียมหนังสือเข้าห้องสมุด การสนับสนุน และให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารและครู เกือบทุกขนาดโรงเรียน มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่องการประเมินผลการใช้ห้องสมุดด้วย

ในด้านการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมาก และขนาดใหญ่ต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มาก ต่างมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย

ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก และขนาดกลางมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มาก ต่างมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่องทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงานวิชาการ บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนและดำเนินงาน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในทั้ง 2 เรื่อง ดังกล่าว ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ต่างมีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดในเรื่องดังกล่าวเช่นกัน

ในด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารในทุกขนาดโรงเรียน มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับผู้บริหาร ถ้าพิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ มีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่องการติดตามผลหลังการจัดประชุมอบรม เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูต่างมีความต้องการรับการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่องนี้เช่นกัน นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการจัดกิจกรรมประชุมอบรม ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการวางแผนการจัดประชุมอบรมด้วย

เมื่อพิจารณารวมในทุก ๆ ด้าน ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนในทุกขนาดโรงเรียนต่างมีความต้องการที่จะรับการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ในโรงเรียนของผู้บริหารและครู ตามขนาดโรงเรียน ในแต่ละด้านที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายผล และเสนอแนะดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เกือบทุกขนาดโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการที่จะรับการนิเทศจากผู้นิเทศ จึงปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครู มีความต้องการที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริชัย สุทธจากรเกษม (2528) ที่ได้สำรวจและประเมินความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยพบว่า ครูมีความต้องการที่จะรับการนิเทศในระดับปานกลาง เช่นกัน แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อในด้านนี้ พบว่าทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะรับการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ในเรื่องโครงสร้างของหลักสูตร ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจาก เอกสารหลักสูตร คู่มือครูการใช้หลักสูตรประถมศึกษา มีจำนวนไม่เพียงพอโดยเฉพาะตัว เอกสารหลักสูตรประถมศึกษา กรมวิชาการจัดพิมพ์แจกให้โรงเรียนละ 1 เล่ม เท่านั้น ดังนั้นโอกาสที่ครูจำนวนมาก ๆ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่มาแล้ว ทำให้ครูบางคนไม่มีโอกาสได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร จึงมีผลทำให้ผู้บริหารและครูไม่เข้าใจในเรื่องโครงสร้างหลักสูตรอย่างชัดเจนเท่าที่ควร นอกจากนี้ผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523) เรื่องการวิเคราะห์รายงานการนิเทศการศึกษา และติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตร ครูบางส่วนไม่เข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร กล่าวคือไม่สามารถแปลเจตนารมณ์ของหลักสูตรในเชิงปฏิบัติได้ บางส่วนเข้าใจแต่ไม่ยอมรับแนวทางของหลักสูตรใหม่ ดังนั้นในช่วงระยะเวลาต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดโครงการฝึกอบรมผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาชั้น (2528 - 2529) โดยจัดอบรมครูทั่วประเทศเป็นเวลา 3 เดือน มีเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ให้ผู้บริหารและครูได้ศึกษาจำนวน 20 เล่ม เนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับ จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการ

วัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ปัญหาเรื่องความเข้าใจในจุดหมาย หลักการ และโครงสร้าง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงได้ลดลงตามลำดับ

เมื่อระดับความรู้ความเข้าใจและความต้องการการนิเทศ งานวิชาการภายในโรงเรียน ของผู้บริหารและครู ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นเช่นนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศ งานวิชาการภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในโรงเรียน หรือผู้นิเทศจากภายนอก ได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ควรจะพิจารณาระดับความรู้ ความเข้าใจและความต้องการที่จะรับการนิเทศในด้านหลักสูตร รวมทั้งรายละเอียดในด้านนี้ เพื่อจะได้ทำโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ให้เหมาะสมกับเรื่องและความต้องการ ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละขนาดโรงเรียนต่อไป

2. ด้านการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเหตุผลเดียวกับที่กล่าวมาแล้วในด้าน หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ส่งเสริมให้หน่วยงานในระดับจังหวัดและ อำเภอ จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้น ป.6 ซึ่งมีการประเมินผลระดับคุณภาพตามกลุ่มประสบการณ์ หากกลุ่มประสบการณ์ใดมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะส่งเสริมให้จังหวัด อำเภอและกลุ่มโรงเรียน จัดทำโครงการสอน ช่อมเสริม และพัฒนาทักษะหรือ เทคนิควิธีสอนในกลุ่มประสบการณ์นั้น ๆ จึงทำให้มีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยส่วนรวมค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีอายุราชการอยู่ในช่วง 11 - 15 ปี จึงนับได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนมา มากพอสมควร ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในด้านเทคนิควิธีสอนมาเป็นอย่างดี

จากระดับความรู้ความเข้าใจดังกล่าว เมื่อพิจารณาถึงความต้องการการนิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียน จึงปรากฏว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ในแต่ละขนาดโรงเรียนมีความ ต้องการที่จะรับการนิเทศ อยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารและครู เกือบทุกขนาดโรงเรียน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่องกิจกรรมการสอน ซึ่งสอดคล้อง

กับผลวิจัยของ สิริชัย สุทธจารเกษม (2528) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากการเรียนการสอนตามแนวทางหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้น มุ่งให้ครูปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการสอนมาก หลักการเรียนการสอนโดยทั่วไป จึงเป็นเรื่องที่ครูมองไม่เห็นแนวทางหรือจับแนวทางการสอนที่หลักสูตรต้องการได้ เช่น กิจกรรมในแผนการสอนมักจะกำหนดให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำงาน ค้นคว้า ร่วมมือกันตามวิถีทางประชาธิปไตย หรือจากคำที่กล่าวว่า "สอนคนมิใช่สอนหนังสือ" (การประถมศึกษาราษฎร์, 2531) อีกประการหนึ่ง กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอไว้ในคู่มือครู หรือแผนการสอนมีมากเกินไป หรือบางกิจกรรมไม่ได้ระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ชัดเจน จึงทำให้ครูผู้สอนสับสนในการเลือก กิจกรรมการสอนมาฝึกฝน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการได้ และการเรียนรู้นั้นมักจะมุ่งให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรม เป็นสำคัญ ส่วนในเรื่องการสอนซ่อม เสริมและการวิเคราะห้ปัญหาการเรียนการสอน ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า หลังจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ได้กำหนดนโยบายในการเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา โดยจัดให้มีการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้น ป.6 ระดับประเทศ พร้อมทั้งให้มีการจัดลำดับคุณภาพในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ แล้วให้หน่วยงานระดับต่าง ๆ ในสังกัดทำการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน และจัดทำโครงการสอนซ่อมเสริมตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนภายในโรงเรียนที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน จึงสมควรที่จะจัดทำโครงการนิเทศให้เหมาะสมกับระดับความต้องการในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ตามขนาดโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรภายในโรงเรียนหรือศึกษานิเทศก์ในระดับต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 1 ทำการนิเทศให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริหารและครูในแต่ละขนาดโรงเรียนต่อไป

3. ด้านวัสดุหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาถึงความต้องการที่จะรับการนิเทศจากผู้นิเทศ จึงอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการจัดซื้อจัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนตามความต้องการจำเป็นของแต่ละขนาดโรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 ส่วนการดำเนินงานการจัดซื้อได้จัดให้มีการประชุมชี้แจง

แก่ผู้บริหารและครูเป็นประจำทุกปี (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, 2532) นอกจากนี้ ยังได้จัดสรรอุปกรณ์การสอนเพิ่มเติมให้โรงเรียนประถมศึกษาอีกด้วย ต่อมาในปีการศึกษา 2528 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัดและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนขึ้นเป็นครั้งแรกที่จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดปทุมธานี ต่อมาให้ขยายผลให้จัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัดและกลุ่มโรงเรียนให้ทั่วทุกจังหวัดในปีการศึกษา 2532 ตามโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์วิชาการดังกล่าว จัดทำสื่อต้นแบบและจัดเผยแพร่ให้แก่กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนในสังกัด และมีนโยบายสนับสนุนให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นอีกด้วย แต่จากการนี้ เทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) พบว่า งบประมาณสนับสนุนโครงการมีจำนวนจำกัด ขาดสื่อต้นแบบที่ดี และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำสื่อต้นแบบ ส่วนในเรื่องเอกสารประกอบหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นด้านแบบเรียน แผนการสอนคู่มือครู คู่มือการจัดทำอุปกรณ์ โรงเรียนจะได้รับแจกจากกรมวิชาการและในเอกสารดังกล่าวจะมีคำชี้แจงประกอบอยู่ทุกเล่ม หากผู้บริหารและครูได้ศึกษารายละเอียดให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งก็จะมีปัญหาในการปฏิบัติงานแต่อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ความต้องการเป็นรายข้อในด้านนี้ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการจัดเก็บ บำรุง รักษาและซ่อมแซม ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเหตุผลต่อเนื่องมาจากที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายในการจัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัดและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยมุ่งเน้นในเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงลิ้มความจำเป็นในเรื่องการจัดเก็บ บำรุงรักษาและซ่อมแซมให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทั้ง ๆ ที่วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างเป็นวัสดุคงทน มีราคาแพง หากมีการจัดเก็บบำรุงรักษา หรือจัดให้มีการซ่อมแซมจะทำให้ยืดอายุการใช้งานได้มากขึ้น ส่วนในเรื่องการคัดเลือกและการจัดบริการการใช้วัสดุหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหารและครูยังมีความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจำรัส เกิดควน (2526) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูในโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดี มาตรฐานปานกลาง และมาตรฐานพอใช้ ต้องการให้มีการหมุนเวียนการใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจาก ในบางโรงเรียนจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่ไม่ได้ส่งเสริมให้ครูนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เพียงแต่จัดประดับไว้เพื่อความสวยงามและมีครูบางส่วนคิดว่าเป็นการยุ่งยากในการจัดทำทะเบียนยืม-ใช้ให้ถูกต้องตามระเบียบสำนัก

นายกรัฐมนตรีนครีว่าด้วยการพัสดุ ฉบับที่ 8 (2531) และหากเกิดการสูญหายหรือชำรุด ผู้ใช้ก็ต้องชดใช้ค่าเสียหาย จึงเป็นอุปสรรคแก่ครูผู้ที่จะยืมใช้

จากระดับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครู ในด้านวัสดุหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเช่นนี้ ผู้มีหน้าที่หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียน ศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารในระดับสูงขึ้น ในเขตการศึกษา 1 ควรจะได้ศึกษาพิจารณาระดับความรู้ความเข้าใจและความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ด้านวัสดุหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรในแต่ละเรื่องให้ชัดเจน เพื่อจะได้ทำโครงการนิเทศให้เหมาะสมกับเรื่องและระดับความต้องการของผู้บริหารและครูในแต่ละขนาดโรงเรียนต่อไป

4. ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ ต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงความต้องการ จึงจัดอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกันที่เป็นเช่นนั้น น่าจะเป็นเหตุผลเดียวกับด้านการเรียนการสอน ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการสร้างขวัญและกำลังใจ และการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน และอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลี คล้ายชม (2524) ได้ศึกษามีปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารไม่ได้คำนึงถึงความสามารถเชิงวิชาการหรือการสอนในการนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ และขาดติดตามผลงานที่ดำเนินไปแล้ว อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศไม่มีเวลาให้คำแนะนำแก่ครู เท่าที่ควร ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยของ ชัยพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526) พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการให้ผู้นิเทศจัดอบรมสัมมนาผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนไม่อาจจะก้าวทันวิทยาการ ซึ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและไม่อาจจะหยุดยั้งได้ ถ้าจะศึกษาด้วยตนเองก็ขาดแหล่งวิชาการ นอกจากนั้นยังช่วยชี้แนะผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้ครະหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิชาการมากกว่างานด้านอื่น ๆ เช่น ด้านอาคารสถานที่ ซึ่งนำมาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบมากกว่างานวิชาการ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานวิชาการเกิดการท้อแท้หมดกำลังใจที่จะมุ่งมั่นปฏิบัติงาน ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพนักเรียนการสอนผู้บริหาร ในฐานะเป็นผู้สนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอน และครูผู้สอนถือว่าเป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปสู่การสอนให้ประสบผลสำเร็จ และนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) มุ่งพัฒนาการจัดกิจกรรมทุกกลุ่มประสบการณ์ตามหลักสูตร เน้นการผลิตเอกสาร การใช้หนังสือคู่มือครู การสร้างสื่อการเรียนการสอน การทดลองการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนใหม่ ๆ การใช้วัตรกรรมหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วย เพื่อผ่อนคลายครูผู้สอน สร้างความประทับใจให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องเน้นวิธีการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะที่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ ซึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบันได้แก่ กิจกรรมควบคุมคุณภาพ (Q.C.Circle) มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้ได้ 2 รูปแบบ คืออาจจะใช้กับหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาโดยตรง หรืออาจจะประยุกต์ใช้กับกิจกรรมนอกหลักสูตร (การประชุมศึกษาราชบุรี, 2531) และสิ่งที่จะกระตุ้นให้ครูเกิดขวัญและกำลังใจในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ คือ การนิเทศ กำกับ และติดตามของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์อย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน จึงสมควรที่จะจัดโครงการนิเทศให้เหมาะสมกับความต้องการในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ตามขนาดโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือศึกษานิเทศก์ในระดับต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 1 ได้ทำการนิเทศได้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริหารและครูในแต่ละขนาดโรงเรียนต่อไป

5. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาความต้องการที่จะรับการนิเทศจากผู้นิเทศ จึงปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ต่างมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริชัย สุทธจารเกษม (2528) พบว่า ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย มีความต้องการด้านการประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกันส่วนการวิจัยของ ชัยพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526) พบว่า ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการประเมินผลทางการศึกษา เป็นลำดับที่ 5 ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเหตุผลเดียวกับ

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการเรียนการสอน กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาเป็นเวลาดัง 12 ปี และได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการเรียน พุทธศักราช 2521 และ พุทธศักราช 2524 ควบคู่ไปด้วยทุกชั้นเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้บริหารและครูในแต่ละขนาดโรงเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี และมีอายุราชการอยู่ในช่วง 11 - 15 ปี ซึ่งนับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอน มาเป็นเวลานานพอสมควร อย่างน้อยก็พอ ๆ กับระยะเวลาที่ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ควรที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนมาพอสมควรหรือค่อนข้างดี แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อในด้านนี้ พบว่า ทั้งผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ต่างมีความต้องการการนิเทศในเรื่องหลักการ เกณฑ์และวิธีการวัดผลที่ถูกต้อง การสร้าง เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิดยา โสรัสสุชะโค (2524) ได้ศึกษา ถึงความต้องการทางการนิเทศของครูภาษาไทย พบว่า ครูมีความต้องการในการแนะนำเทคนิค ในการสร้างข้อทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และได้ครอบคลุมเนื้อหา ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และพุทธศักราช 2524 ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ให้ชัดเจนในการนำไปใช้หรือกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่ากรมวิชาการ จะได้สร้างตัวอย่าง เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ในแต่ละชั้นเรียน แจกให้โรงเรียนละ 1 เล่ม จึงมีจำนวนไม่เพียงพอ กับจำนวนครู โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมาก และขนาดใหญ่มาก มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเหตุผลที่ว่า เอกสาร ดังกล่าวมีจำนวนจำกัด จึงไม่เพียงพอให้กับจำนวนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มาก ผู้บริหารจึงมอบให้ ครูผู้สอนหรือครูวิชาการ เป็นผู้ศึกษา เอกสารประเมินโดยตรง และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ผู้บริหารบางส่วนที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ และไม่เคยผ่านการอบรมหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาก่อน จึงต้องทำความเข้าใจและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจจะไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และเป็นช่วงของการดำรงตำแหน่งผู้บริหารใหม่ ๆ มักจะให้ความสนใจในการพัฒนาปรับปรุงงาน ด้านอื่นมากกว่างานประเมินผลทางการศึกษา ส่วนในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้บริหาร มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริชัย สุทธจาร เกษม (2528) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ไกลมีความขาดแคลนทั้งกำลังคนและวัสดุในการจัดทำ ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ไกลยังได้จัดทำเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ ไว้อำนวยความสะดวก

ความสะดวกแก่ครูภายในโรงเรียน ในขณะที่ครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ทั้งนี้ เพราะ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงเรียนจะต้องจัดทำ เอกสาร และ เครื่องมือการวัดผลการ เรียนรู้ตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างแบบทดสอบปลายภาคหรือปลายปี เพื่อจัดบริการให้แก่ครูผู้สอน แต่ในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็กขนาดกำลังคนและวัสดุในการจัดทำ จึงทำให้ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ หรืออาจจะไม่มีเวลาในการจัดทำ

ดังนั้น จากระดับความรู้ความ เข้าใจดังกล่าว เมื่อพิจารณาความต้องการการนิเทศ งานวิชาการของผู้บริหารและครู ในด้านการวัดผลและประเมินผลการ เรียน เป็นเช่นนี้ผู้มีหน้าที่ หรือมีส่วน เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ควรจะได้ศึกษาและพิจารณาระดับ ความรู้ความ เข้าใจและความต้องการการนิเทศด้านการวัดผลและประเมินผลในแต่ละเรื่องให้ ชัด เจน เพื่อจะได้จัดทำโครงการนิเทศให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริหารและครูในแต่ละ ขนาดโรงเรียนต่อไป

6. ด้านห้องสมุด

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ต่างมีความรู้ความ เข้าใจอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงระดับความต้องการที่จะรับการนิเทศ จึงอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525) ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุด กลุ่มโรงเรียนและ โรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนทั้งในด้านวัสดุ คุรุภัณฑ์ และจัดหาหนังสือ เข้าห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนตามขนาดกลุ่มโรงเรียน และจัดอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาแก่ผู้บริหารและครูที่ได้รับงบประมาณ ในแต่ละปีการศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารและครูบางส่วนมีความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดอยู่บ้าง นอกจากนี้ ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก วิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องผ่านการ เรียนในรายวิชาบรรณารักษ์ เบื้องต้นมาบ้างแล้ว ต่อมาในปีการศึกษา 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดโครงการ ประกวดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารและครู มีความ กระตือรือร้นในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดและใช้ประโยชน์จากห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอนโดยตรง ในการจัดประกวดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับ

หลักเกณฑ์ในการประเมินให้ผู้บริหารและครูทราบ เพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของคุณ ให้บรรลุเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด ด้วยเหตุผลดังกล่าว น่าจะเป็นส่วนเสริมให้ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง

จากระดับความรู้ความเข้าใจดังกล่าว เมื่อพิจารณาถึงระดับความต้องการที่จะรับบริการ นิเทศเป็นรายข้อ จึงปรากฏว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความต้องการรับบริการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการสำรวจความต้องการเพื่อจัดเตรียมหนังสือเข้าห้องสมุดการสนับสนุนและให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การจัดซื้อจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติและวิธีการดำเนินการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาโดยตรง โดยมอบหมายให้สำนักงานการศึกษาจังหวัดและกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกรายการหนังสือ แต่ในแนวทางปฏิบัติในเรื่องการคัดเลือก และจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เป็นวิธีการที่ค่อนข้างจะยุ่งยาก เพราะการจัดซื้อจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ฉบับที่ 8 (2531) จึงทำให้ในบางครั้งการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดได้ไม่ตรงกับความต้องการของครูหรือนักเรียน ส่วนในเรื่องการสนับสนุนและให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ห้องสมุดนั้น น่าจะเป็นเหตุผลเดียวกับการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งได้กล่าวไว้แล้ว ในข้อที่ 4 ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานด้านห้องสมุดต้องการให้ผู้บริหารหรือผู้นิเทศได้มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานของคนบ้างเพื่อเป็นการช่วยเหลือ แนะนำหรือให้การสนับสนุนในการปรับปรุงห้องสมุดให้ดีขึ้น ส่วนในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ทั้งผู้บริหารและครู มีความต้องการรับบริการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการประเมินผลการใช้ห้องสมุด น่าจะมีสาเหตุมาจาก การประเมินผลการใช้ห้องสมุดเพื่อการประเมินผลมากกว่าการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดประกวดห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนโดยตรง

เมื่อผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศด้านห้องสมุด จึงควรที่จะพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับด้านนี้ เพื่อจะได้จัดโครงการนิเทศให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริหารและครูในแต่ละขนาดโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 ต่อไป

7. ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงความต้องการที่จะรับการนิเทศของผู้บริหารและครู จึงปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรรณ เล็งวงศ์ (2532) ผู้บริหารและครูด่างมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ความต้องการเป็นรายข้อในด้านนี้ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงานวิชาการ และบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนและดำเนินงานสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ น้อยจินดา (2531) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดคนทบุรี พบว่า ผู้วางแผนส่วนใหญ่ขาดความรู้ในหลักวิชาการวางแผน โดยเฉพาะในเรื่องของความไม่เข้าใจในวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า วิชาการวางแผนเป็นรายวิชาหนึ่งที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531) ซึ่งมีรายละเอียดที่สลับซับซ้อน จะต้องศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้ง จึงจะได้ชื่อว่าเป็นนักวางแผนที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะในเรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูล จำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์อย่างมากมาย เช่น เทคนิคเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพ (Q.C.C.) เทคนิคการใช้แผนภูมิแกงปลา เทคนิคการใช้แผนภูมิแบบหาเรโต้ หรือ เทคนิคการระดมความคิด เหล่านี้เป็นต้น (นิพนธ์ ไทยพานิช, 2531) แต่เมื่อพิจารณาด้านวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเกือบทั้งสิ้น ดังนั้น จึงอาจจะไม่ได้ศึกษาในรายวิชาการวางแผนมาโดยตรง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจและให้ความสำคัญด้านการวางแผน โดยจัดให้มีการอบรมบุคลากรด้านการวางแผนมากมาย แต่ช่วงระยะเวลาในการอบรมค่อนข้างจำกัด ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลมากพอสมควร ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ จำนวนบุคลากรในแต่ละโรงเรียนมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก ซึ่งการจัดทำแผนนั้นจะต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การจัดทำเอกสารหรือจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จำเป็นจะต้องใช้ทั้งด้านกำลังคนและวัสดุ ในการจัดทำด้วย

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ควรจะได้พิจารณาระดับความต้องการและให้การสนับสนุนในด้านกำลังคนและงบประมาณในการจัดทำแผนด้วย จึงจะสนองความต้องการของผู้บริหารและครูตามความเหมาะสมในแต่ละขนาดโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 ได้

8. ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุเดียวกันกับด้านหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน กล่าวคือ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายและมาตรการเร่งรัดคุณภาพ การประถมศึกษา มุ่งเน้นการอบรมบุคลากรทางด้านวิชาการ เพื่อนำไปพัฒนาด้านการเรียนการสอน ในการจัดประชุมอบรมส่วนใหญ่จะมุ่งจัดอบรมตามกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ ศรีคุณ (2521) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่มีต่อการพัฒนาด้านวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ในการพัฒนาด้านวิชาการ ปรากฏว่า อาจารย์ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการประชุม อบรมสัมมนาทางวิชาการ มากที่สุด จะเห็นว่าหน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษาในทุกระดับให้ความสนใจในด้านการประชุมอบรมทางวิชาการค่อนข้างมาก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การจัดประชุมอบรมทางด้านวิชาการ เป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ แต่ก็ยังก่อให้เกิดปัญหาแทรกซ้อนตามมาด้วย โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กมาก หรือขนาดเล็ก ซึ่งมีครูจำนวนจำกัด และแต่ละคนจะตั้งรับผิดชอบงานคนละหลาย ๆ โครงการ ในการจัดประชุมอบรมนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดประชุมอบรม มักจะจัดอบรมในเวลาที่ย้ำซ้อนกัน จึงทำให้ครูไม่สามารถแบ่งเวลาเข้ารับการประชุมอบรมได้ตามกำหนดหรืออาจจะเกิดความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และเมื่อวิเคราะห์ความต้องการเป็นรายข้อในด้านนี้ พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความต้องการรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการติดตามผลหลังจากการจัดประชุมอบรม แต่ไม่ปฏิบัติตามผลการวิจัยของกองวิจัย ทางการศึกษา กรมวิชาการ (2524) พบว่าข้อบกพร่องและจุดอ่อนที่ควรจะได้รับการแก้ไขในเรื่องการจัดประชุมอบรมอย่างเร่งด่วน คือ ควรให้จังหวัด ได้พิจารณาบทวนวิธีการจัดอบรมครู กล่าวคือ ครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการจัดอบรมที่เน้นหนักทางด้านปฏิบัติจริงมากกว่าทางด้านทฤษฎี แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารและครูต้องการให้มีการนิเทศ ติดตามผลหลังจากการจัดประชุมอบรมไปแล้วที่เป็น เช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจาก

การจัดประชุมอบรมส่วนใหญ่ผู้ดำเนินการจัดประชุมอบรมจะเป็นศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารในระดับสูง ซึ่งมีบุคลากรจำนวนจำกัด โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์มีเพียงอำเภอละ 3 - 4 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2524) แต่ละคนรับผิดชอบงานโครงการคนละหลาย ๆ โครงการ เมื่อจัดประชุมอบรมเสร็จสิ้นโครงการใดโครงการหนึ่งไปแล้ว จะต้องรีบดำเนินงานโครงการอื่นต่อไป จึงไม่มีเวลาในการนิเทศติดตามผลหลังจากการจัดประชุมอบรม หรืออาจจะเป็นเพราะว่าผู้นิเทศเองขาดความรู้ความเข้าใจและเครื่องมือในการนิเทศติดตามผลที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (โยธิน โลหะสุวรรณ, 2532) ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการจัดกิจกรรมประชุมอบรม ครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการวางแผนการจัดประชุมอบรม จากเหตุผลที่ว่า การจัดประชุมอบรมทางวิชาการนั้น ควรที่จะส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดประชุมอบรมขึ้นเอง เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนครูย่อมจะรู้ปัญหาและความต้องการของครูภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี และยังเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความเข้าใจซึ่งกันและกันด้วย แต่เนื่องจากการจัดประชุมอบรมทางวิชาการที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะดำเนินการอบรมศึกษานิเทศก์จังหวัดหรือศึกษานิเทศก์อำเภอให้เป็นต้นแบบ แล้วจึงให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดและอำเภอดำเนินการขยายผลการจัดประชุมอบรมให้แก่ผู้บริหารและครูต่อไป ทำให้ผู้บริหารและครูขาดโอกาสที่จะจัดประชุมอบรม ขึ้นเองภายในโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีการศึกษา 2531 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการนิเทศ กำกับ และติดตามผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โดยกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดประชุมทางวิชาการแก่ครูภายในโรงเรียน และให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จึงนับว่าเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้มีประสบการณ์ในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและครู มีความต้องการรับการนิเทศ ในเรื่องการวางแผนและการจัดกิจกรรมประชุมอบรมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การจัดประชุมอบรมทางวิชาการจะมี ประสิทธิภาพ เพียงใดขึ้นอยู่กับ การพิจารณาเลือกใช้ เทคนิคการประชุมให้ เหมาะสมและสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมในแต่ละครั้ง เพราะว่า เทคนิควิธีการจัดประชุมมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมระดมความคิด การประชุมอภิปราย ฯลฯ ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้น มีจุดมุ่งหมายและความเหมาะสมกับงานที่แตกต่างกัน และการจัดประชุมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น ขึ้นอยู่กับบทบาทการดำเนินการประชุมของประธาน และความร่วมมือของสมาชิกในที่ประชุม เป็นสำคัญ ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2532) กล่าวว่า แบบแผนของการประชุมแบบต่าง ๆ เป็นเพียงระบบที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการประชุม เท่านั้น โดยปกติแล้วกลุ่มสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในที่ประชุม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ ประธานหรือผู้กำกับการประชุมจะต้องพิจารณาดำเนินการด้วยความรอบคอบ ให้เหมาะสม บุคคล ที่ปรากฏตัวในที่ประชุมที่มีความแตกต่างกันทั้งพฤติกรรมและแรงจูงใจในการแสดงออก ตลอดจน พื้นฐานเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการดำเนินการประชุม หากมิได้เตรียม การป้องกันหรือดำเนินการไว้ให้เพียงพอ ในเรื่องบุคคลในที่ประชุมอาจเป็นอุปสรรค คือการ สร้างสรรค์หรือช่วย เหลือกันได้ ดังนั้นผู้นำควรประชุม จึงควรพัฒนาทักษะในการนำการประชุม การเตรียมตัวก่อนการประชุม การกระตุ้นเร้าและจูงใจสมาชิกในที่ประชุมให้ความร่วมมือไปสู่ เป้าหมายเดียวกัน และปรับปรุง เทคนิคการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารการประชุม เทคนิคการ ประสานความคิด เทคนิคการสร้างบรรยากาศ แบบเป็นกันเองในการประชุม เป็นต้น เทคนิค เหล่านี้ เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การประชุมมีประสิทธิภาพสูง ผู้มีเทศ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องช่วย เสริมหรือเพิ่มพูน เทคนิคดังกล่าว ให้เกิดแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้ทำให้มีความ เข้าใจตรงกันและปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อระดับความรู้ความ เข้าใจในด้านการประชุมอบรมทางวิชาการและระดับความต้องการ ของผู้บริหารและครู เป็นเช่นนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนี้ เทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 ควรที่จะพิจารณาระดับความรู้ความ เข้าใจและความต้องการ ในด้านนี้ เพื่อที่จะได้จัดทำโครงการจัดประชุมอบรมทางวิชาการให้เหมาะสมกับเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าว ตามขนาดโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในการใช้ผลการวิจัย

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 1 ควรจัดอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งอีกครั้ง โดยคำนึงถึงระดับความต้องการที่จะรับการนิเทศในแต่ละด้านจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ลักษณะของการจัดอบรมควรเป็นไปในลักษณะของการประชุมปฏิบัติการมีการสาธิต คู่มือ ประชุมกลุ่ม และร่วมทำงานเป็นกลุ่ม หากสามารถทำได้ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละขนาดโรงเรียน ยิ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สัมฤทธิ์ผลสูงขึ้น

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และอำเภอ ในเขตการศึกษา 1 ควรส่งเสริมและประสานงานให้ศูนย์วิชาการจังหวัด และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาเทคนิควิธีสอน การจัดเก็บบำรุงรักษา และมีการหมุนเวียน การใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ตลอดจนการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

3. ผู้บริหารการศึกษาในทุกระดับ ในเขตการศึกษา 1 ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูในแนวสีกคามประเด็นสำคัญในแต่ละด้านซึ่ง เป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้ปัญหา และความต้องการที่แท้จริง โดยเฉพาะในด้านต่อไปนี้

1.1 ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา

1.2 ความต้องการนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา

1.3 ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา

1.4 ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการติดตามผลการจัดประชุมอบรมทางวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา

1.5 ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการวางแผนดำเนินงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ตามรายกลุ่มประสบการณ์

3. ควรมีการศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำมาสรุปรวมเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้นำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น